

Dopisi dobrodosi in se sprejemajo zastonj, ali rokopise se ne vrača. Uredniški zaključek je vsak torek zvečer.

Za oznanila uredništvo ni odgovorno. Cena oznanil (inseratov) je za celo stran K 64, za $\frac{1}{2}$ strani K 32, za $\frac{1}{4}$ strani K 16, za $\frac{1}{8}$ strani K 8, za $\frac{1}{16}$ strani K 4, za $\frac{1}{32}$ strani K 2, za $\frac{1}{64}$ strani K 1. — Pri večkratnem oznanilu se cena primerno zniža.

Stajerc

Kmečki stan, srečen stan!

Slava Tebi, ki si nas kmete ljubil!

Štev. 25.

V Ptiju v nedeljo dne 21. junija 1908.

IX. letnik.

In zopet vprašamo!

Pravijo, da ima ptica Štravz neko čudno navado: kadar se jo zasleduje, takrat beži in beži in ko ne več izhoda, skrije glavo v peči; ptica pač misli, da se jo ne vidi, ker ona sama sovražnika ne vidi... Istotako navado imajo naši prvaški zagrijenci. V tujem taboru vidijo hitro vse napake. Ako napravi kakšni načinik lumperjico, potem krčijo takoj: Takšni so „Stajerci“! Kar se slabega zgodi, je sploh več „Stajerc“ krv in s čudovito spremnostjo skušajo prvaki in klerikalci celo za grehe svojih pristašev nas vdgovorno delati.

Vse drugačna je stvar, kadar se zgodi v prvaških vrstah kakšni zločin. Takrat molčjo klerikalci kakor narodnjaški listi. Misijo si pač: naši bralci berejo le „Fihpos“ ali „Domovino“ in zato — molčimo! Potem ne bodejo izvedeli, da je tudi v vrstah tercijalov in narodnjakov dovolj smeti...

Ali na ta način ne bode šlo naprej! Kdor molči, ako se mu kaj očita, ta je z tem svojo krvido priznal. In mi, — to nam naj verujejo naši dragi sovražniki! — mi bodoemo toliko časa ponavljali svoje trditve, dokler se nas pred sodnijo ne prisili do dokaza resnice ali pa dokler prvaško časopisje samo ne prizna lopovščine svojih pristašev!

Za danes vprašamo tedaj iz novega:

1. Kaj je z „računskimi napakami“ župana Kobentarja v sv. Jakobu v Rožni dolini? Kaj je s tamošnjo posojilnico? Ali se je kradlo ali ne? Holah, župnik Ražun, ven? z odgovorom!

2. Kaj je z denarnimi zmešnjavami prvaškega župana Breindiča v Mezgovcu? Na dan z resnico!

3. Kako to, da občani v sv. Lovrencu sl. g. ne zahtevajo vsi kot en mož, da odstopi njih predstojnik Horvat, ki ne ve razlike med „mojim“

in „tvojim“? Zakaj veterani, c. k r. veterani, ne naženejo tega načelnika, ko vendar dela sramoto njih črno-rumeni zastavi?

4. Zakaj prvaški listi molčjo o poneverjenju občinskega denarja v Polancih pri Polenšku? Ali je ljudstvo res samo zato tu, da zbera denarje skupaj, katere potem brezvestni klerikalci po kradejo?

5. Kaj je s posojilnico v Šoštanju in zakaj jo je popihal prvaški dr. Mayer iz Šoštanja? Ali je prvak Vošnjak že svoje dolgove posojilnici poplačal? Ali ni denar vložnikov še vedno v nevarnosti? Zakaj se ni izplačalo tistim vložnikom, ki so to zahtevali, vloge nazaj? Ven z barvo!

6. Zakaj ni trboveljski bivši sultani Roš tožil, ko mu je naš list vse mogoče zločine in lumperijke očital? Zakaj je molčal kot grob? Zato, ker je bilo vse rez, kaj-ne?

7. Zakaj se ne očisti župnik Vurkelt v Dobju pri Planini svojih rok, ko se mu je vendar v našem časopisu dokazalo, da je zahrbno na nekoga človeka streljal, da je lagal in ljudem tisočake izciganal? To niso malenkostna očitanka! Torej, dolgojezični Vurkelt, zakaj ne tožiš in ne odgovoriš niti besedice?

8. Zakaj ne odgovarja župnik Ogrizek v Dramljah našim trditvam? S tem da imenuje naše dopisnike norce, še ni ničesar storil in dokazal!

9. Zakaj se dr. Ploj ne očisti osebnih napadov in ne toži tiste svoje sorodnike, ki so mu očitali gotove grehe? Zakaj?

10. Zakaj ne toži dr. Benko Cvenkanič zaradi očitanja o previsokih računih, ki je bilo čitati v „Stajercu“? Zakaj ne toži njegova banda v Brežicah, od katere ima vsak svoj madež?

11. Kaj je z župnikom Kečekom v Stolpcih? Ali ima njegova Ana Čebin že zdravogano?

pa se popraska za ušesa in vpraša: „No, ko ste že tako presneto kunštni, pa povejte kaj je domišljija?“ — „Ako misli naš krčmar, da je njegovo vino poceni“, zakriči draksler s svojim telesnjem basom. Ali Pir Hir Fir ga zavrne in pravi: „Ne, domišljija je, ako zleze žuidar Kum na peč, vzame metlico med noge in misli, da je repata zvezda“... In zopet je zagromel sreč, zopet so se šipe tresle, maček pa ni zavilil, ker je bil že na strehi in hodil po potih skrivne ljubezni.

Pomiril sem našega „cukerpekarja“, ki bi od smeha skoraj krč dobil in mu priporočal kozarec vode. Ali mož trdi, da mu voda škoduje, češ da voda niti v škornju dobra ni. „Enkrat sem vodo pil“, je dejal, „in še takrat mi ni dobro storila. Bil sem pri vojakih in malo je bilo tako fejst kanonirjev kakor jaz. No prišel je dan cesarske parade na Schmelzi na Dunaju. Ne vem kako to, ali zutraj sem vodo pil. Šest ur smo sedeli potem na konju in ko domu pride, opazim, da sem v sedlu nekaj storil, kar delajo drugi ljudje po navadi v skriti kamnici ali pa za grmovjem. In vse to je voda kriva!“

Obžalovali smo tega mučenika cesarske parade in mu napili.

12. Kako to, da se branijo klerikalci detemorilke Krefelj iz Vurberka, ko je vendar vsemu svetu znano, da je bila buda tercijalka?

13. Zakaj je moral urednik „Narodnega lista“ pesnik Vekoslavček Spindler svoje ne-sramne laži proti oskrbniku g. Flucherju preklicati in milo za odpuščanje prositi? Zakaj „Narodni list“ o temu nič ne poroča?

14. Zakaj so bili „Fihpos“ v zadnjem času 5-krat, „Slovenec“ 10-krat, „Domovina“ večkrat zaradi častikrake toženj? Ali je to pošteno časopisje? Ali je to izraz javnega mnenja? Pozejte!

Zakaj, zakaj?... Napisali bi lahko še petnajst vprašanj in še več! Storili bodoemo to tudi prihodnjič! Kajti mi in z nami vso pošteno ljudstvo zahtevamo odgovor, da se na Slovenskem stro moč laži... Vsa dežela je osramočena zaradi teh ljudi! Torej izbacimo slabo jabolko, da ne pričnejo i dobra jabolka gniti... Ven z resnico!

Politični pregled.

Stoletnica domobrancev. Na binkoštni pondelk je bilo 100 let, odkar se je ustanovila avstrijska domobramba (Landwehr). Po v Presburgu sklenjenem miru izdelal je nadvojvoda Karl načrt za okrepljanje vojne moči naše države. Ustanovil je nekaki drugi „Aufgebot“, za katerega se je porabilo izslužene kapitulante, manj zmožne in začasno oproščene od 18. do 45. leta. Najprve se je to le v nemških deželah zgodilo, potem pa tudi v Galiciji. Namen „Landwehra“ je bila v pri vrat obramba v notranjem deželnih mej. V bojih proti Napoleonu pa se je deželna bramba posebno odlikovala. Postala je torej potreba, da se jo pusti bojevati tudi na tujih zemljih. Od tega časa sem so se borili vojaki „Landwehra“ na Nemškem in so prišli z po-

Medtem prisopila v sobo Pepe, večni „jungksel“ in zavpije: „Ali že veste kaj novega?“ Vsi smo zavpili kakor iz enega grla: „Ne!“ Edino jaz sem natihoma zašpeljal: „Novo je, da Juri danes še nobenemu ni kakšno grobost povедal“. Ali Pepe je to preširal in je pričel pripovedovati: „Saj poznate basista bande iz sosednega mesta? No, temu basistu se je včeraj pri koncertu nekaj strašnega zgodilo. Eden godev mu je dal namreč v bas-gosle živo zeleno žabico. Ko je pritel basist godeti, ragljala je žabu vsa prestrašena. Nobeden ni vedel, od kje pride to ragljanje. Iskali so in iskali in po dolgem iskanju so našli žabo, ki je tako žalostno gledala“ — „Kakor naš krčmar pri prazni hiši“, dostavil nekdo.

„No“, pravi žnidar Rum „muzikantom se večkrat kaj hudega zgodi. Kakor znano, so igrali naši „veseli bratci“ pred kratkim dve urji od mesta pri neki poroki. Pili so in igrali in pili celo noč, kajti muzikantovski želodec nima dna, kakor farška malha. Proti jutru so odkorakali s svojimi instrumenti domu. Pijani niso bili, ali trezni tudi ne. Ravnog zjutraj je bilo in pot je sicer široka, ali za „vesele bratce“ še preozka. Kar nakrat jih sreča po-

Pri „grobian-birtu“.

II.

Na večer smo imeli nekaj veselice in zato smo bili drugo jutro malo trudni. Špenglar Grega je imel presneto male oči in je dejal: „Naj danes jem ali pijem, kar hočem, delo mi ne diši!“ — „Kar je, to je“, je odgovoril ključar, „dekle, zakaj jokaš?“ — Draksler je bil hričav, kadar da bi ga fantje zopet dve ure daleč podili in krčmar Juri je stal enkrat na eni, potem na drugi nogi, kakor štoklja, kadar žabe lovi.

Da bi bolnike od pondelka malo ozdravil, vprašal sem: „Ali veste, kaj je hitrost?“ — „No“, meni Jurček, „ako pride naša počasna kelnerica v pol uri iz sobe v kuhinjo.“ — „Ne“, odgovori „luftbalon“ Miha; hitrost je, ako pljuneš iz prvega štoka in letiš tako hitro dol, da ti pade pljunev na nos!“ — „Tudi ne“, zavpije trebuhati žnidar Kum; hitrost je, ako tako hitro okoli drevesa letiš, da sam sebe v zadnjico brcnes!... In zasemajeli smo se, da so se šipe tresle in je pričel Jurjev maček ferdomensko cviliti. Krčmarica pomiri muceljna, naš prijatelj Pir ali Hir ali Fir ali kako se že piše,

gumno armado do Parisa. Takrat je imela „Landwehr“ dolge sive skutje s po kronovinah različnimi znaki, bele hlače, lovski klobuk, puško in veliki bajonet. Leta 1851 se je te batajone razpustilo. Ali leta 1866 se je zopet čutilo njih potrebo in tako je bila „Landwehr“ 13. maja 1869 iz novega ustanovljena. Danes ne zaostaja v nobenem oziru za armado.

O davku na žganje. Finančni minister je predložil državni zbornici postavni načrt glede davka na žganje. Po temu načrtu se bode zvišali davek na žganje s 1. septembrom od 90 vinarjev pri litru alkohola na 1 kruno 40 vin. in pri ekskontingentnemu žganju od 1 K 10 v. na 1 K 64 vin. Za žganje, ki je s 1. septembrom 1908 že v prometu, znašalo bode zvišanje davka 50 vin. pri litru alkohola. S tem zvišanjem davka pridobila boda vlada leta 1908 kakih 12 milijonov, vsako leto naprej pa okroglo 37 milijonov kron. Z četrtnine tega denarja se bode oddalo deželam, katerih finančne razmere so grozno slab. Nova postava odpravi t. z. pristojbino za denaturacijo in uredi razdelitev kontingenta na ta način, da pospešuje mala podjetja. Slično postavo nameravajo uresničiti tudi na Ogrskem. Tudi določa ta postava prostost osebno-dohodninskega davka od doklad ter znižanje mere zemljiškega davka za 15% in hišno-cinčaega ter hišno-zrednega davka za 12½%.

Angleške barke v Trstu. Angleška srednjomorska eskadra pride 1. julija v Trst. Do 6. julija ostanejo vojne ladje, do 12. julija pa križarice v Trstu.

Dopisi.

Sv. Peter Medvedovo selo. Dragi „Štajerc!“ Naznanjam Ti, da se v naši fari vasi prisrčno veselimo prihoda milostljivega knezoškofa, kateri pridejo v kratkem k nam sv. birmo deliti. Manj veseli smo seveda dragih priprav, katero v pretežni večini z škofom in birmo nimajo nič skupnega. Naš župnik ima čisto possne talente, z sladkimi besedami vbogin ljudem zadnji krajcar izgnili in smemo trditi, da stari župnik v desetih letih ni toliko sfenthal, kakor naš dični Gomilšek tekom enega leta. Če vpoštovamo, da je v naši fari toča tako strašansko veliko škodo napravila in se vkljub tamu od nas tirja, da plačamo za farovška popravila 123% doklade k davku, samo za to da naš „noubl gospaudek“ dobijo moderne „Grazer-ockne“ in lepo straniče, fino zmalanje sobe na naše stroške, ter se sedaj ubogim revam, katere vsled primanjkanja grošov ne morejo plačati, z tožbo grozi, si pač lahko nadejamo da milostljivi g. knezoškof ne bodo imeli Bog si ga vedi kako veselje nad farovškimi popravili. Dobili bodo vtiš da so se pri mešanju „morta“ namesto vode rabil solez ubogih plačajočih kmetoj, kočarjev in njih lačne dece. Z veseljem bi bili plačali potrebu cerkvena popravila in smo tudi radi pripravljeni po zmožnosti vsako leto prispevati za olepšanje božje hiše, nikakor se pa nam ne dopade, da služabnik v Betlehemskih jaslicah rojenega trpina Jezusa

Kristusa, kateri je itak mastno plačan, zahteva da mu mi zadolženi in nesrečni farani moramo plačati nepotrebna farovška popravila; tako bi se n. pr. okna še zdržala 50 let. G. Gomilšek, ali ste več nego gg. dekana v Šmarji in Rogatcu? Tisti farovži gotovo niso boljši, kakor je naš bil, in vendar stanujeta višja duhovnika, katera sta že kaj več poiskusile, nego Vi, čisto zadovoljno v njih. Kakor slišimo, bodeta nas prihodnjo leto zopet iznenadili z novim „ruštom“ na farovžu; pri tej priliki menite menda na strehu postaviti simbole Vaših prepotrebnih društev, tako n. pr. dekle na zibeljki, fanta z nožem, birakega trojerja z praznim žakljom, Leniko z našim valgo Egipotovskim Jožekom, veliki šparovec za „kmečko zvezzo“ itd. Pa to Vam povemo: za neumnosti način plačajo ubogi neumneži, — mi naprednjaki se bodoemo zoperstavili!

Iz Meretinc. Dragi nam „Štajerc“, že dolgo nisi prinesel nobenih novic od naše občine, pa vendar priredi sedaj prostorček, da poživiš in ozdraviš naše prvaške očete, kateri imajo pri našem občinsko komando v roki. Posebno naš I. očka Šima je tako zbolel na svoji glavi, da ni mogel dne 1. maja 1908. podpisati „Pensionis-Quittunge“ nekemu c. kr. uslužbenemu za tistih par krvavih krajcarjev. Takrat smo ga moralni dati takoj zdravniku; kakor hitro je sprejel naš očka Šuma zdravilo od c. kr. oblasti in od g. dr. Plachki bil je takoj zopet popolnoma zdrav, da je tedaj zopet mogel vse podpisati in storiti to, kar je njegova dolžnost ter je moral biti takoj oblasti pokoren. Za seboj v svoji komandi pa še ima naš očka nekatere druge prvaške očete, kateri se malo brigajo za potrebine občinske reči, kar je njih dolžnost. Oni se le same pečajo in potegnijo za svojega sedlarškega mojstra, s katerim ima sodnija vedno zadosti dela in kateri dela po občini nemir in sovraščvo. S takimi rečmi se pečajo naši vrli očetje. Zato bo najbrž še treba nekatерiu našim očetom, poslati tudi nekaš zdravila, da bodejo potem ozdravili in spoznali, kar zahteva postava in oblast, ker ako se ne boate zanaprej držali in ravnali po postavah, vas bodoemo že postav nadili in vam postavno tako lepo zagodli, da boste potem nadalje vse zdravi in po pravem potu vodili svojo komando tako, kakor delajo naprednjaki.

Dobje pri Planini. Da ne bo nihče mogel reči, da piše „Štajerc“ neresnico, zato povemo, da Tonček šnopsa neče vsakemu dati, ne tobaka. Najbrž je Vurkelic šnops žegnal in žegen ni za vsakega; le katoliški ljudje se ga smejo napiti, da merijo cesto. Župnik je postal za pijance tako navdušen, da jim kliče živjo, če jih na cesti sreča. Pijani morajo biti seveda na katoliški podlagi. Ljudje že dolgo pravijo, da spravljajo duhovniki drugo vero gor, staro pa dol in tudi v Dobjem je tako od tistega časa, ko so dobili Vurkelca. Ko je hodil župnik s svojimi mašterji agitirat za volitve, so nekatere lagali ljudem: nadučitelja ne smete voliti, drugače bo dal postaviti v Dobjem novo nemško šolo. Taki norci, ki so to govorili, se morajo prej učiti še iz začetnice in deset bažnih zapovedi iz malega katekizma in tisti, ki te oslařije verjamejo tudi; za pametne ljudi pa nemščina ni nič hudega. Še Tonček in Ljuboslava, ki sta tako goreča Slovenca, tolčeta rada nemščino; pa bog ve kako! Tonček se iz same navdušenosti neče več imenovati Anton Teržan ampak Zvonomir. Če bo hotel prav pisati, bo že moral zapisati Zvonomir; po domače pa Binglbangl. Pa z bogom Binglbangl Teržan! Župnik bo pa moral, namesto da obrekuje, svoje ljudi podučiti, kako se naj vedejo, če nesejo mrliča pokapat. Ko zmoli župnik z organistom pred cerkvijo molitve, pa letita proti pokopališču, kakor da bi šla zadnji dan pooblila za volitve podpisovat. Ljudje pa se mešajo semertje in namesto da bi šli s križem naprej, ga nosijo zadaj. Ta nered je že več let; treba bo več prave pobožnosti, pa manj politike.

Cirkove. Veseli Binkoštni prazniki so mlini, in hvala Bogu, tudi dej je nekoliko zemljepokrepčal. Hodili smo v cerkev k sv. maši in tudi božjo besedo poslušat, ktero so naš g. župnik lepo razlagali v nedeljo in ponedeljek. Kaj so nam pa g. kaplan M. Zorko razlagali? Morabiti si bodo misili, da o sv. duhu, ker se je ravno obhajal praznik prihoda sv. duha. O, naš kaplan že zna vse kaj družega! V ne-

deljo se je slišalo več govorovali malo božje sede, ker tiste naš kaplan noče povedati. Še samo Šimle in zmerja ljudi pa še celo prav cerkvi pri miru ne pusti. Še od prav nam na kaplan pripoveduje, pa to morda le zato, ker ga sam ima kot svojega najboljšega prijatelja. Z njim občuje, z njim poseduje, z njim se upravljaja, in tudi pospava v eni sobi s svojim štirinagatim vitezem. Kaj pa so v pondelek razlagali kaj mislite kateri niste slišali? Božje besede na kaj pa? O naš kaplan Melhijor Zorko zna več, da je posebne četrti vrste in od treh je bilo razlaganje skoro eno uro, in je priševal ljudi ene v prvo, druge v drugo, in te tretje v tretjo vrsto. Od četrte pa ni hotel povedati, ker je morabit kaplan sam v nje ali pa v vseh četirih. In nazadnje se pa še od šintarjev povedali in tudi rekli: če kdo ne da zbirce polni meri duhovniku, naj gre na zadnjo uro in tudi po šintarja in potem pa „Amen“! Taka je bila pridiga na binkoštne praznike, celo šintarjev nam želi na zadnjo uro. Ali je to duhovnik, pravi kaplan? Ne, on se ne briga dosti zato, ker on bi raje greh podpiral in tudi še nagovarja že očitno na greh; med pričami je rekel pri neki priložnosti enomu možu St. A. ki je na prostov. požarne brambe, da je njemu ljubše, da gre na dan požarnikov (Bezirkstag) k sosedu svinjo kasti, mu lažje odpusti, kot pa če bi poleg društva bil. Kaj porečete sedaj k temu? Če sam kaplan reče, da mu je ljubša tativina, ko pa koristno društvo. Teden Te vprašamo, kaplan, kdo je kriv, da vera peša? Povej nam, če razumeš in če znaš kaj pomisliti? Če si pa le ne bodeš mogel iztolmačiti, bodoemo Ti pa mi prihodnji povedali, da ne bodoemo tebi in tvojem štirinagatomu prijatelju nadleže delali, ker mi smo dosedel poštenjaki in tudi kristjani katoliški, ne pa kar Ti misliš! Pa svetujemu Ti tudi to, pusti našo vzgledno in prepotrebno požarno brambo pri miru, če ne Ti bodoemo nekaj zapeli, pa še par drugim zraven. Prihodnič v ed.

Iz Črešnic v konjiškem okraju. Ker se župnik Ogrizek, sedaj v Dramljah, še vedno toliko nedolžnega in svetega dela, zraven pa je ravno nasproten in povsed zapovedujoče nastopa, je potreba, da se njegova farizejska ljubezen od leta 1902 okslodsi, da se vedo drugi po tem ravnati. Ker vse tedajne Ogrizekovenične tožbe naravnost na deželni šolski svet zoper tamošnjega učitelja niso ničesar izdale, napravil je v imenu krajnega šolskega sveta ovadbo na okr. šol. svet, ter šolskega načelnika prisilil se podpisati, (menda pod smrtnim grehom!) dočim je lesičji Ogrizek po farizejsko za hrbotom skrivaje se „nedolžni svetnik“ brez podpisa postal. Na isto tožbo je okr. šol. svet Konjice sledče po besedi odgovoril: „Dne 12. maja 1902. štev. — ste Vi gospod načelniki kraj. šol. sveta semkaj poročali, 1.) da izstopijo vti udje iz krajnega šolskega sveta, ako se g. šolski vodja ne odpravi, 2.) da gospod veroučitelj tako dolgo več v šolo ne gre, dokler bo sedanji gospod šolski vodja v Črešnicah in 3.) da starši sploh pravijo, da ne bojo svojih otrok več v šolo pošljali, dokler bo ta g. učitelj še tamkaj ostal. V tej zadevi se Vam vsled sejnega sklepa z dne 24. maja 1902 sledi naznanja: K 1.) Izstop udov krajnega šolskega sveta se ne vzame v zahteve, ker se postavni vzrok za to ni dokazal in tudi ne trdil. Naroča pa se Vam, da skliceče seje kraj. šol. sveta in iste ude, kateri se seje ne udeležijo in pravočasno ne opravičijo, semkaj naznanite, ki se zamorejo z globo do 200 kron kaznovati. — Bile pa so itak vse seje v polnem redu, le srboriti župnik Ogrizek si je to zvijačo iztuhtil in tožil, kar je njegovo največe nedolžno veselje bilo. K 2.) „Gledé poduka v veronauku naznanilo se je več. kn. šk. lavantinskemu ordinarijatu in Maribor.“ — V ti hudobni zvijači se je hudomušni Ogrizek neizrečeno opsek in osramotil. Moral je na poziv iz Maribora, hočeš, nočeš, moraš! takoj v solo priti in poučevati, četudi je že dolgo časa štrajkal ter se zaprisegel, da bo poprej učitelja od tamkaj izpolil, nego on (Ogrizek) v solo šel. K 3.) „Zaradi obiskovanja šole se naj starši v vaski priliki opozarjajo, da se bo proti upornim staršem zaradi šolskih zamud njih otrok z največjo strogostjo postopalo.“ — Starši pa so itak svoje otroke redno v šolo pošljali, izvzemli načudnih zamud poleti na deželi. Tudi tukaj se